

Pověření Šebánka nezastihlo nepřipraveného. Soustavně se na ně chystal, fakticky již zřízením brněnského archivního studia. To mu rovněž umožnilo vytvořit okruh spolupracovníků (přirozeně z řad studentů a absolventů), kteří byli na různých úrovních do Šebánkova vědeckého záměru zapojováni. Nejvýraznější žákyni našel v Sášě Duškové, která se s ním nejprve podílela na kritickém zhodnocení moravského diplomatáře a s níž vytvořil nerozlučnou editorskou dvojici. Z jeho tehdejších prací zmiňme alespoň *Kritický komentář k moravskému diplomatáři* (1952, se Sášou Duškovou), *Studii k českému diplomatáři 1. K otázce břevnovských fals* (1953, se Sášou Duškovou) a programovou studii *Český diplomatář* (1955).

Šebánek musel se svými žáky v relativně krátké době dokázat, že je diplomatář v dobrých rukou, a tak na sebe první publikační výsledky nenechaly dlouho čekat. Tak je třeba vnímat *Českou listinu doby přemyslovské* (1956, se Sášou Duškovou). Za zcela zásadní můžeme pro konstituování tzv. brněnské diplomatické školy považovat Šebánkovo vystoupení v březnu 1958 na univerzitě v Lipsku, kde formuloval svůj metodický princip „vztahu k listině“ (*Das Verhältnis zur Urkunde als methodischer Faktor der diplomatischen Arbeit*, 1959). Tím inovoval Sickelovu metodu, kterou Friedrich aplikoval na bohemikální materiál knížecí éry a první třetiny 13. století v předchozích svazcích diplomatáře. První svazek českého diplomatáře vydaný Šebánkem a Duškovou a zahrnující období 1240–1253 (*CDB IV-1*) vyšel roku 1962 a byl doprovázen jejich společnými monografiemi *Panovnícká a biskupská listina v českém státě doby Václava I.* (1961) a *Listina v českém státě doby Václava I.: u nižších feudálů a u měst* (1963).

Editorská dvojice Jindřich Šebánek a Sáša Dušková připravila ještě vydání diplomatického materiálu z doby panování Přemysla Otakara II. (*CDB V-1 až CDB V-3*, 1974–1982; svazek *CDB V-4* vyšel až roku 1993 zásluhou Sášy Duškové a Vladimíra Vašků). Monografický doprovod k pátému dílu vyšel z pera obou autorů časopisecky v zahraničí, a to jako *Das Urkundenwesen König Ottokars II. von Böhmen I-II* (1968–1969). Až do konce svého života se Šebánek snažil, i když po roce 1970 již jen jako externista, věnovat veškerou svou energii pokračování českého diplomatáře, který se mu stal osudem a který dokázal pozdvihnout na úroveň mezinárodně uznávané kritické edice.

Sáša Dušková (1915–2002)

Významná badatelka a editorka v oboru středověké diplomatiky

Brněnská rodačka Sáša Dušková si po gymnaziálních studiích zapsala v polovině třicátých let na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity obory dějepis a čeština, studium však mohla dokončit kvůli uzavření českých vysokých škol za nacistické okupace až po skončení druhé světové války. Již v roce 1946 se stala asistentkou v semináři paleografie a diplomatiky u profesora Jindřicha Šebánka, z jehož podnětu si rozšířila odbornou kvalifikaci o absolvování brněnské pobočky pražské Státní archivní školy a pod jehož vedením se orientovala na pomocné vědy historické, především na českou diplomatiku přemyslovského období.

Od roku 1950 zastávala funkci odborné asistentky a v roce 1964 byla na základě habilitační práce sestávající ze souboru studií k českému diplomatáři ustanovena docentkou. Na sklonku skomírajícího pražského jara získala na základě svých dalších publikací v dubnu 1969 tzv. velký doktorát

(DrSc.), avšak návrh na profesuru, podaný krátce poté, nebyl již v důsledku nastupující normalizace realizován, neboť Sáša Dušková nesplňovala normalizační kádrově politická kritéria. Jmenování profesorkou pomocných věd historických se dočkala až v rámci rehabilitace v roce 1990, kdy však byla už deset let v důchodu.

Pedagogicky působila především na oboru archivnictví, v jehož čele stála v letech 1970–1980 jako vedoucí. Příslušníci starší generace archivářů, ale i historiků a jiných odborníků, kteří prošli jejím školením, rádi vzpomínají na její podnětné přednášky a semináře ze středověké diplomatiky, české i evropské, na praktická paleografická cvičení a také na její instruktivní výklady ze sfragistiky a heraldiky. Vědecké bádání S. Duškové, které považovala vždy za svůj nejpřednější úkol a za hlavní náplň svého života, se soustřeďovalo na naše listiny 13. století. V mnoha desítkách analytických studií, knižních a časopiseckých, založených na Sickelově metodě srovnávání písma a slohu, prokázala (zčásti ve spoluautorství s Jindřichem Šebánkem), že grafická a stylistická analýza je i pro pokročilé 13. století nezbytným prostředkem k odhalování listinných padělků a ke zjišťování okolností provázejících proces vzniku listin, tj. k odpovědi na otázku, jaká je hodnota jednotlivých konkrétních listin jakožto historických pramenů.

Tyto analytické studie byly z valné většiny metodickou přípravou k pokračování ve vydávání českého diplomatáře (*Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae*), základní edice listinných pramenů k dějinám českého státu za vlády Přemyslovců, několikageneračního díla započatého na prahu 20. století pražským profesorem Gustavem Friedrichem. Zprvu jako spoluvydavatelka a spolupracovnice J. Šebánka, posléze jako hlavní editorka se S. Dušková zasloužila o vydání šesti objemných svazků diplomatáře pro léta 1241–1278 (části IV/1–2, V/1–4), které vyšly v letech 1962–1993; poslední dva z nich dokončila až po svém (v roce 1980 více méně vynuceném) odchodu do důchodu.

Zásluhám Sáši Duškové o rozvoj diplomatiky se dostalo několikerého uznání u nás i v zahraničí, jak o tom svědčí například zvolení za členku Mezinárodní komise pro diplomatiku, jmenování členkou korespondentkou prestižní ediční instituce Monumenta Germaniae Historica nebo četná pozvání k přednáškám na mezinárodních diplomatických kongresech, zahraničních univerzitách a vědeckých ústavech. Pro své bohaté odborné zkušenosti byla váženou členkou Vědecké archivní rady a Komise pro vydávání středověkých historických pramenů.

Miroslav Flodr (1929–2015)

Brněnské diplomatické škole navzdory

Jméno Miroslava Flodra si dnes spojujeme především s prameny dochovanými ve formě rukopisů, a to jak literárního, tak úředního obsahu. Jeho univerzitní výchova, kterou prošel na brněnské filozofické fakultě, jej jako předního absolventa brněnské diplomatické školy měla nasměrovat k práci s listinou. Nicméně přes důkladné školení diplomatické, jehož se mu dostalo v Šebánkových seminářích, rozhodl se Flodr navzdory svému okolí jít vlastní, osobitou cestou. A to předznamenalo jeho vědeckou dráhu v dobřím i ve zlém.

V letech 1948–1952 studoval na brněnské filozofické fakultě nejprve obor historie a zeměpis, mezi lety 1949–1953 tamtéž obor archivnictví. Rozhodující vliv mělo pro něj setkání s Jindřichem Šebánkem a práce v jeho seminářích počátkem padesátých let

